

5. Бевз С. І. Поняття та елементи механізму адміністративно-правового регулювання державного управління господарською діяльністю. Прикарпатський юридичний вісник. 2018. Вип. 4 (25). Т. 2. С. 43–47.

6. Про затвердження Порядку проведення клінічних випробувань лікарських засобів та експертизи матеріалів клінічних випробувань і Типового положення про комісії з питань етики : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 23 вересня 2009 р. № 690, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 29 жовтня 2009 р. за № 1010/17026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-09>.

7. Про лікарські засоби : Закон України від 04 квітня 1996 р. № 123/96-ВР / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 22. Ст. 86. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123/96-вр#Text>.

8. World Medical Association. WMA Declaration of Helsinki – Ethical Principles for Medical Research Involving Human Participants. URL: <https://www.wma.net/policies-post/wma-declaration-of-helsinki/>.

9. Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину : Конвенція від 04 квітня 1997 р. / Рада Європи. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_334#Text.

10. Regulation (EU) No 536/2014 of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 on clinical trials on medicinal products for human use, and repealing Directive 2001/20/EC. Official Journal of the European Union. 2014. L 158. P. 1–76. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2014/536/oj/eng/>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-580-1-66>

ЦІННОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ НОРМАТИВНОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ

Ребченко Ігор Михайлович

здобувач

Інститут держави і права імені В. М. Корецького

Національної академії наук України

Київ, Україна

Категорія цінностей в правовому розумінні має декілька варіантів тлумачення. Зокрема, цінності можна розглядати у якості різних явищ та фактів ідеального та матеріального характеру – матеріальних благ та

предметів, людських вчинків, суспільних відносин, вольових феноменів (спонукання, мотиви), ідеалів, цілей, ідей, соціальних інститутів. В. Чорнописька широко тлумачить зміст категорії цінностей, зазначаючи, що правові цінності виступають основою правопорядку, ідеальним обґрунтуванням норми права, визначаються та охороняються правовими нормами, є метою і самого права і його інститутів [1, с. 94].

Кравцов І. В. вважає, що поширеним слід визнати поділ усіх цінностей у праві на дві основні групи: цінності права, стосовно яких право – це інструмент, засіб реалізації, та власне правові цінності, тобто цінності з правовою якістю. До першої категорії належать поняття, які стосуються цілей або кінцевих станів, до яких прагне людина (щастя, мудрість, благополуччя – «цінності-цілі»). Крім того, автор виділяє також інструментальні цінності, які зображують уявлення про бажані методи досягнення термінальних цінностей (наприклад, цілеспрямованість, гуманність, сміливість), тобто «цінності-засоби» [2, с. 51–52].

В сучасному правовому розумінні поняття «цінності» трансформувалось з філософського значення до практично застосовного, іноді навіть нормативно закріпленого, що свідчить про їх об'єктивізацію у праві, яка в свою чергу формує нову мету правопорядку та умови співіснування учасників цивільних відносин.

В межах правових норм Конституції України поняття «цінності» закріплене у положеннях статті 3, де передбачено, що «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» та 54, яке визначає, що «Держава забезпечує збереження історичних пам'яток та інших об'єктів, що становлять культурну цінність, вживає заходів для повернення в Україну культурних цінностей народу, які знаходяться за її межами» [3], що знову наводить на роздуми про філософську основу цінностей та зв'язок цінностей з моральністю та іншими етичними категоріями в межах правового розуміння.

Необхідно зазначити, що описаний вище підхід до розуміння цінностей не заперечує можливості їх об'єктивного вираження та усвідомлення на рівні «норм-вимог» імперативного характеру, які є обов'язковими складовими нормативно-правового забезпечення діяльності публічних суб'єктів, а особливо – органів державної влади. Нормативне закріплення цінностей є також необхідним з огляду на подальший розвиток правовідносин та можливість захисту прав, свобод та законних інтересів приватних осіб.

Аналізуючи положення Закону України «Про Службу безпеки України» від 25 березня 1992 року № 2229–XII, ми не знаходимо нормативного закріплення цінностей діяльності даного суб'єкта, натомість, у положеннях визначені такі основоположні категорії, як «завдання» та «засади» [4].

Положення статті 2 вищезазначеного закону визначає, що до завдань діяльності Служби безпеки України належать захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також забезпечення охорони державної таємниці [4], а до засад (положення статті 3) належать законність, повага до прав і гідності особи, позапартійність та відповідальність перед народом України, єдиноначальності і колегіальності, гласності і конспірації [4]. Натомість офіційна інформація про діяльність Служби безпеки України дає можливість сформулювати уявлення, відповідно до якого цінності даного органу включають верховенство права та законність, добросовісність, відповідальність і підзвітність, а також професіоналізм і постійне вдосконалення [5].

Відтак, з одного боку, цінності діяльності Служби безпеки України не є об'єктивізованими в межах законодавчих норм, але вторинно реалізуються через завдання та засади діяльності. На наш погляд, означене не суперечить філософському значенню цінностей, свідчить про їх нематеріальний характер. З іншого ж боку, нормативна невизначеність може провокувати їх порушення та невідповідність діяльності, оскільки відсутність деталізованого законодавчого закріплення основ діяльності суб'єктів владних повноважень може бути підставою для зловживань правом.

Література:

1. Чернописька В. Проблема дефініції «правових цінностей» у сучасному науковому дискурсі. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: «Юридичні науки». 2020. Т. 7. № 1. С. 89–98. DOI 10.23939/law2020.25.089
2. Кравцов І. В. Класифікація правових цінностей та її значення правової теорії і практики. *НАУКОВІ ЗАПИСКИ НАУКМА*. 2017. Том 200. Юридичні науки. С. 51–55. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/29f2cce5-5271-47c4-b632-b52230f583e5/content>
3. Конституція України зі змінами : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96–ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
4. Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992 № 2229–ХІІ. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1992. № 27. Ст. 382.
5. Місія та цінності. *Служба безпеки України* : вебсайт. URL: <https://ssu.gov.ua/misia-ta-tsinnosti> (дата звернення: 18.01.2026).